

Sygn. akt I ACa 663/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Sędzia:	SA Magdalena Kuczyńska
Sędzia:	SO del. Andrzej Mikołajewski
Protokolant	sekr. sądowy Maciej Mazuryk

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2017 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Komendanta Wojewódzkiego Policji w L.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 26 kwietnia 2016 r. sygn. akt I C 765/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od M. W. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Komendanta Wojewódzkiego Policji w L. (...) (dziesięć tysięcy osiemset) złotych tytułem kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

I A Ca 663/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Lublinie po rozpoznaniu sprawy z powództwa M. W. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Komendanta Wojewódzkiego Policji w L. o zapłatę oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego 7 600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powód wnosił o zasądzenie kwoty 236.344,87 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 stycznia 2014 r. tytułem wynagrodzenia za roboty, które świadczył jako podwykonawca Spółki Akcyjnej (...) w B. na rzecz pozwanego, objętej fakturą VAT nr (...), powołując się na solidarną odpowiedzialność pozwanego jako inwestora z wykonawcą na podstawie art. 647¹ k.c.

Alternatywnie jako podstawę swojego roszczenia powód wskazywał umowę przekazania, ewentualnie przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu pozwanego, wskazując, że pozwany skorzystał ze świadczenia powoda jako podwykonawcy, a powód nie otrzymał należnego wynagrodzenia (pozew z uzasadnieniem k. 2-38).

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa i wskazał, że po ogłoszeniu upadłości (...) Spółki Akcyjnej, dokonał potrącenia z ostatniej faktury wystawionej przez Spółkę (...) na kwotę 710.148,60 zł, kwot, które zapłacił akceptowanym przez niego podwykonawcom Spółki (...). Ten sposób rozliczenia zaakceptowany został przez syndyka. W takiej sytuacji zarzut bezpodstawnego wzbogacenia jest nieuzasadniony. Odnosząc się natomiast do kwestii przekazania pozwany stwierdził, że złożył oświadczenie Spółce Akcyjnej (...), że przekazania nie przyjmuje.

Pozwany podniósł ponadto, że nie jest solidarnie zobowiązany ze Spółką (...) gdyż Spółka (...) złożyła jemu wniosek o akceptację umowy o roboty budowlane zawartej z powodem, dopiero po terminie wykonania robót i pozwany umowy tej nie zaakceptował, a do dnia wpływu wniosku o akceptację umowy nie miał jakiegokolwiek wiedzy o zawarciu umowy o podwykonawstwo, zakresie robót wskazanych w umowie i wynagrodzeniu.

Sąd Okręgowy ustalił, że Komenda Wojewódzka Policji w L. w dniu 4 października 2011 r. jako Inwestor i (...) Spółka Akcyjna zawarli umowę o zaprojektowanie i wybudowanie nowej siedziby (...)Komisariatu Policji i Policyjnej Izby Dziecka w L. przy ulicy (...). Termin wykonania robót został określony na dzień 30 listopada 2013 r. (umowa k. 42-54).

M. W. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...)(...)zawarł w dniu 1 marca 2013 r. z (...) Spółką Akcyjną, jako generalnym wykonawcą, umowę o podwykonawstwo na przedmiotowej inwestycji.

Przedmiotem umowy było kompleksowe wykonanie gładzi gipsowej z malowaniem farbami, sufitów podwieszanych. Strony ustaliły termin rozpoczęcia prac na dzień 15 maja 2013 r. a termin zakończenia na dzień 31 sierpnia 2013 r. Według postanowień umowy powodowi jako podwykonawcy za wykonane roboty budowlane przysługiwało wynagrodzenie w kwocie 244.770 zł brutto (umowa k. 58-60).

W dniu 5 sierpnia 2013 r. powód zawarł z (...) Spółką Akcyjną aneks nr (...) do umowy o podwykonawstwo, rozszerzający zakres prac zleconych powodowi, określający termin zakończenia prac na 24 listopada 2013 r. Ustalono także wynagrodzenie przysługujące powodowi na kwotę 436.650 zł (aneks do umowy k. 75-77).

W trakcie prowadzonych robót budowlanych powód przebywał na placu budowy. Brał udział w naradach wraz z innymi podwykonawcami. Świadomy obecności powoda jako podwykonawcy na budowie był kierownik budowy wyznaczony przez inwestora. Powód kilkakrotnie spotykał się na budowie również z komendantem policji (zeznania powoda k. 359-359v z zw. z 358v).

Po upływie pierwotnego terminu zakończenia robót określonego w umowie między pozwanym a generalnym wykonawcą, w dniu 26 września 2013 r. (...) Spółka Akcyjna przedstawiła, pozwanemu jako inwestorowi, umowy zawarte z podwykonawcami, w tym także z M. W.(...), z wnioskiem o ich akceptację (wniosek k. 193).

W dniu 1 października 2013 r. pozwany nie wyraził zgody na akceptację umowy (...) Spółki Akcyjnej z M. W. z uwagi na przesłanie umowy już po terminie zakończenia robót w niej wskazanych.

(...) Spółka Akcyjna w dniu 31 stycznia 2014 r. [k. 86] zwrócił się do pozwanego o wypłatę wynagrodzenia na rzecz podwykonawców w tym również powoda, z tytułu wykonywania robót budowlanych. Wypłata miała nastąpić w formie przekazania.

Pozwany powołując się na przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych odmówił dokonania przekazania [k.201].

Następnie (...) Spółka Akcyjna w dniu 13 marca 2014 r. poinformowała pozwanego o aneksie nr (...) do umowy z powodem.

Pozwany podobnie jak w poprzednim piśmie nie zaakceptował aneksu, nie przyjmując z tego tytułu solidarnej odpowiedzialności za wypłatę wynagrodzenia powodowi jako podwykonawcy.

Powód został poinformowany przez Spółkę (...) o złożeniu dokumentów i zawiadomieniu inwestora o pracach wykonywanych przez powoda. Jednakże mimo swoich żądań nie uzyskał potwierdzenia tego faktu na piśmie. Od kierownika budowy otrzymał jedynie wiadomość o zaakceptowaniu podwykonawstwa (pisma k. 194-201, zeznania powoda jw.).

W toku prowadzonych robót budowlanych przedsiębiorstwo (...) wystawiło faktury VAT: nr (...)//(...) i (...).

Faktury VAT nr (...) zostały zapłacone przez (...) Spółkę Akcyjną jako generalnego wykonawcę.

Powód nie otrzymał zapłaty z tytułu faktury VAT nr (...), wystawionej na kwotę 269.985 zł. Po potrąceniu z wyżej wskazanej kwoty kosztów ogólnych i kaucji gwarancyjnej, pozostała kwota miała zostać wypłacona powodowi w formie przekazu, co jak wspomniano wyżej nie nastąpiło (faktury VAT k. 80, 82, 84, załącznik k. 87).

Wobec niewypłacenia wynagrodzenia powodowi przez generalnego wykonawcę, powód za pośrednictwem pełnomocnika zwrócił się pismem z dnia 28 lutego 2014 r. do pozwanego o zapłatę należności wynikającej z faktury VAT nr (...) (wezwanie do zapłaty k. 104).

Pozwany pismem z dnia 6 marca 2014 r. odmówił wypłaty wynagrodzenia podkreślając brak akceptacji dla umowy będącej podstawą roszczeń powoda (pismo pozwanego k. 107).

Pismem z dnia 16 maja 2014 r. syndyk masy upadłości poinformował powoda o upadłości (...) Spółki Akcyjnej, wzywając powoda do zgłoszenia wierzytelności. W dniu 13 sierpnia 2014 r. powód zgłosił swoją wierzytelność, która została uznana i ujęta na liście wierzytelności (zawiadomienie o ogłoszeniu upadłości k. 140-141, postanowienie Sądu Rejonowego w Białymstoku w sprawie (...)k. 142, zgłoszenie wierzytelności k. 145-148).

Po ogłoszeniu upadłości (...) Spółki Akcyjnej pozwany dokonał zgłoszenia wierzytelności w stosunku do upadłego. Pozwany jednocześnie dokonał potrącenia z wierzytelności należnej Spółce wobec niego kwoty 710.148,60 zł na rzecz zaakceptowanych podwykonawców z ostatniej faktury należnej upadłemu. Wskazane rozliczenie zaakceptował syndyk masy upadłości (lista wierzytelności k. 319).

Sąd Okręgowy oddalił powództwo jako nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 647¹ § 2 k.c., do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą wymagana jest zgoda inwestora. Jeżeli inwestor w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2008 roku (III CZP 6/08, OSNC z 2008 Nr 11, poz. 121), Sąd Najwyższy stwierdził, że zgoda inwestora może być wprawdzie wyrażona przez każde zachowanie, które ją ujawnia w sposób dostateczny (art. 60 k.c.), jednakże zgodę tę uważa się za wyrażoną w razie ziszczenia się przesłanek określonych w art. 647¹ § 2 zdanie drugie k.c.

Aby można było przypisać inwestorowi milczącą zgodę na zawarcie umowy przez wykonawcę z podwykonawcą konieczne jest łączne wypełnienie wszystkich przesłanek omawianego przepisu. Wykonawca winien zatem przedstawić inwestorowi umowę zawartą z podwykonawcą lub jej projekt wraz ze stosowną częścią dokumentacji, która dotyczy przedmiotu umowy. Umowa lub jej projekt powinna obejmować wszystkie postanowienia istotne dla określenia zakresu odpowiedzialności solidarnej inwestora, a jej uzupełnieniem jest odpowiednia część dokumentacji, obejmująca roboty będące przedmiotem umowy lub jej projektu.

Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że przedstawienie dokumentacji nie oznacza prostego jej doręczenia, lecz jest działaniem kierunkowym, którego realizacja wymaga wskazania adresatowi przyczyny dostarczenia mu zestawu dokumentów. Dopiero spełnienie wszystkich omówionych wymagań powoduje, że można przypisać milczeniu inwestora znaczenie oświadczenia woli o wyrażeniu zgody.

Zgoda inwestora, wyrażona w sposób dorozumiany na zawarcie umowy wykonawcy z podwykonawcą jest skuteczna, gdy dotyczy konkretnej umowy, której istotne postanowienia, decydujące o zakresie solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą za wypłatę wynagrodzenia podwykonawcy są znane inwestorowi, albo z którymi miał możliwość zapoznania się. Inwestor nie musi znać treści całej umowy lub jej projektu, a jego znajomość istotnych postanowień umowy podwykonawczej decydujących o zakresie jego odpowiedzialności nie musi pochodzić od wykonawcy lub podwykonawcy, może mieć dowolne źródło i nie musi być ukierunkowana na wyrażenie zgody na zawarcie umowy podwykonawczej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2010r., II CSK 210/10, Biul. SN 2010/12/16).

W ocenie Sądu Okręgowego z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że (...) SA jako generalny wykonawca przedstawił pozwanemu do akceptacji umowę z powodem jako podwykonawcą dopiero 26 września 2013 r., czyli już po terminie zakończenia robót przewidzianym na dzień 31 sierpnia 2013r. Jednakże, pozwany jako inwestor nie zaakceptował tej umowy. Podobnie generalny wykonawca postąpił z aneksem do umowy uwzględniającym dodatkowe prace z terminem zakończenia w dniu 24 listopada 2013 r. Informację o aneksie pozwany uzyskał dopiero 13 marca 2014 r.

Zatem w obu przypadkach pozwany otrzymał do zaakceptowania umowy już wykonane.

Akceptacja umowy przez pozwanego doprowadziłaby do sytuacji, w której pozwany przyjąłby solidarną odpowiedzialność z tytułu umowy, co do której nie mógł zgłosić żadnych zastrzeżeń.

Pozwany jak wynika z zeznań powoda mógł być świadomy obecności powoda oraz pracowników należącego do niego przedsiębiorstwa na terenie budowy, ale nie ma to znaczenia dla przyjęcia solidarnej odpowiedzialności pozwanego. Nawet jeśli pozwany wiedział, że powód prowadzi roboty budowlane jako podwykonawca, przez cały okres trwania robót budowlanych nie miał żadnej wiedzy na ich temat. W czasie wykonywania prac przez powoda pozwany nie otrzymał żadnych dokumentów określających istotne postanowienia umowy czy zakres robót prowadzonych przez powoda.

Czas, w którym inwestor powinien zostać powiadomiony o umowie wykonawcy z podwykonawcą w trybie art. 647¹ § 2 k.c. celem zapewnienia podwykonawcy uprawnień z art. 647¹ § 5 k.c. (solidarnej odpowiedzialności inwestora), nie został uregulowany. Niezasadne jednak byłoby przyjęcie, że termin ten jest terminem otwartym, a jego kres oznaczony jest wyłącznie terminem do dochodzenia wobec inwestora przez podwykonawcę roszczenia o wynagrodzenie wynikającym z przepisów o przedawnieniu roszczeń. Musi istnieć związek czasowy między informacją uzyskaną przez inwestora o umowie, zawartej między wykonawcą a podwykonawcą, a rozpoczęciem i trwaniem prac wykonywanych przez podwykonawcę na terenie robót budowlanych inwestora. W innym przypadku mielibyśmy do czynienia z sytuacją "postawienia inwestora przed faktem dokonanym", a trudno przyjąć, że taka była intencja ustawodawcy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 lipca 2015 r. I ACa 192/15).

Z tych względów Sąd uznał brak podstaw do przyjęcia solidarnej odpowiedzialności pozwanego za wypłatę wynagrodzenia powodowi.

Sąd uznał także, że brak jest również podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda na podstawie przepisów dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia się pozwanego. Zasądzeniu na podstawie art. 405 i nast. k.c. podlega zwrot wzbogacenia, a więc zwiększenie majątku pozwanego - inwestora, w związku z wykonaniem prac przez powoda. Inne zatem okoliczności faktyczne są w takiej sytuacji przedmiotem dowodu i ustalenia niż w przypadku ustalania wysokości umówionego wynagrodzenia.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 1 grudnia 2010 r., sygn. I CSK 64/10 (LEX nr 811813) w sytuacji, gdy podstawą zasądzenia należności było bezpodstawne wzbogacenie pozwanego kosztem powoda, powód, zgodnie z art. 6 w zw. z art. 410 § 1 i art. 405 k.c., powinien wykazać jakie roboty budowlane, wzbogacające pozwanego, wykonał na jego rzecz i jaka jest wartość tego wzbogacenia na dzień wyrokowania. Powód tymczasem, wbrew ciążącemu na nim obowiązкови, nie wykazał na czym polegać by miało bezpodstawne wzbogacenie pozwanego. Powoływał się jedynie na wartość wykonanych prac ujętych w fakturze nr (...).

Zdaniem Sądu, przy ustalaniu okoliczności decydujących dla świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, powyższe dokumenty nie mogą być podstawą wyliczenia „wzbogacenia” pozwanego. Stanowią one jedynie rozliczenie przez powoda wartości wykonanych robót budowlanych, wykonanych zgodnie z umową za określonym umownie wynagrodzeniem. Uwzględniają zatem także zysk powoda, Tym samym dokumenty te nie są dowodem określającym wartość bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego kosztem powoda.

Ponadto Sąd ponownie podkreślił fakt, że (...) SA poinformował pozwanego o zawarciu umowy M. W. dopiero po jej wykonaniu. Tym samym powód i (...) SA postawiły pozwanego przed faktem dokonanym. Zgoda pozwanego na zawarcie tej umowy, wymuszałaby na nim przyjęcie odpowiedzialności za umowę, na którą nie miał żadnego wpływu.

Z tych względów Sąd oddalił powództwo i zasądził koszty procesu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., w kwocie 7.600 zł.

Apelację od tego wyroku wniósł powód zaskarżając wyrok w całości i zarzucając Sądowi pierwszej instancji:

I. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść orzeczenia, tj.:

1. art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 244 k.p.c. oraz art. 258 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia przyczyn, dla których Sąd I instancji pominął dowody z zeznań świadków zgłoszonych przez strony i dowody z pism dotychczas nie dołączonych do akt sprawy, których przedmiotem są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie;

2. art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 244 k.p.c. oraz art. 258 k.p.c. oraz art. 278 k.p.c. poprzez pominięcie dowodów z zeznań świadków zgłoszonych przez strony i dowodów z pism dotychczas nie dołączonych do akt sprawy na fakty mające istotne znaczenie w sprawie, przejawiające się błędnym uznaniem, że nie mają one takiego charakteru, jak również poprzez brak rozstrzygnięcia co do wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego zgłoszonego w pozwie;

II. sprzeczność istotnych ustaleń Sadu I instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przejawiająca się w uznaniu, że:

1. powód argumentował, iż podstawą roszczenia stało się przyjęcie przez inwestora solidtarnej odpowiedzialności względem podwykonawcy poprzez zapoznanie się z treścią umowy o roboty budowlane zawartej między powodem a (...) S.A., jak również w twierdzeniu, że pozwany jak wynika z zeznań powoda mógł być świadomy obecności powoda oraz pracowników należącego do niego przedsiębiorstwa, ale nie ma to znaczenia dla przyjęcia solidtarnej odpowiedzialności pozwanego, gdy powód wcale nie argumentował, że podstawą jego roszczenia stało się przyjęcie przez inwestora solidtarnej odpowiedzialności względem podwykonawcy poprzez zapoznanie się z treścią umowy o roboty budowlane zawartej między powodem a (...) S.A., składając pozew M. W. wiedział bowiem, że formalne zgłoszenie go przez (...) S.A. nastąpiło po terminie wykonania robót, co nie zmienia faktu, że z zeznań powoda i zgromadzonych w sprawie dokumentów w postaci notatki z narady roboczej i protokołów odbioru robót każdorazowo podpisywanych przez powoda oraz kierownika budowy z ramienia inwestora i kierownika kontraktu (...) S.A., które to dokumenty Sąd dopuścił jako dowody w sprawie, wynikało, że pozwany wiedział, iż powód prowadzi roboty budowlane jako podwykonawca i przez cały okres trwania robót budowlanych miał pełną wiedzę na ich temat;

2. powód, wbrew ciążącemu na nim obowiązкови, nie wykazał na czym polegać miało bezpodstawne wzbogacenie pozwanego, domagając się zwrotu wartości wzbogacenia powoływał się jedynie na wartość wykonanych prac ujętych

w fakturze nr (...) w sytuacji, gdy zakres rzeczowy robót wynikał z dokumentów złożonych do akt sprawy w postaci umowy zawartej przez powoda z (...) S.A. z dnia 01 marca 2013 r. oraz aneksu do umowy z dnia 05 sierpnia 2013 r., zaś podstawę wystawienia w/w faktury Vat, jak również wcześniejszych faktur Vat, tj. faktury Vat nr (...), stanowiły protokoły odbioru robót każdorazowo podpisywane przez powoda oraz kierownika budowy z ramienia inwestora i kierownika kontraktu (...) S.A., które również wskazywały na rodzaj wykonanych prac, a które to dokumenty Sąd dopuścił jako dowody w sprawie; BRAK WZBOGACENIA

III. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 647 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię przejawiającą się uznaniem, że zgoda inwestora na zawarcie umowy z podwykonawcą, o której mowa w § 2 powołanego przepisu musi być wyraźna i wyrażona przed wykonaniem robót, przy pominięciu, że w utrwalonym orzecznictwie sądów powszechnych przyjmuje się, iż może być wyrażona również w sposób dorozumiany, poprzez czynności faktyczne, nawet po wykonaniu umowy.

Powód wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temuż Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, w tym za postępowanie apelacyjne.

Ewentualnie na podstawie art. 380 k.p.c. wnosił o rozpoznanie postanowienia Sądu I instancji, które nie podlegało zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, tj. postanowienia o pominięciu dowodów z zeznań świadków zgłoszonych przez strony i dowodów z pism dotychczas nie dołączonych do akt sprawy wydanego na rozprawie w dniu 12 kwietnia 2016 r. sprostowanego następnie zarządzeniem przewodniczącego z dnia 26 kwietnia 2016 r., poprzez przeprowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego i dopuszczenie dowodów zgłoszonych przez stronę powodową w pozwie, tj. dowodów z dokumentów z pkt 6 a, b, c petitum pozwu, dowodu z zeznań świadków z pkt 7 petitum pozwu, oraz dowodu z opinii biegłego sądowego z pkt 9 petitum pozwu na wskazane tamże okoliczności, a po przeprowadzeniu w/w dowodów - dowodu z uzupełniającego przesłuchania powoda na okoliczności, które ujawnią się po ich przeprowadzeniu, a następnie na podstawie art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c., wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Komendanta Wojewódzkiego Policji w L. na rzecz powoda M. W. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą M. W. P.H.U. (...) w C. kwoty 236.344,87 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty. Zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje. Apelacja jest bezzasadna.

Nie są uzasadnione zarzuty naruszenia prawa procesowego w zakresie dotyczącym pominięcia przez Sąd części materiału dowodowego w konsekwencji oddalenia wniosków dowodowych powoda zawartych w pozwie, tj. dowodów z dokumentów z pkt 6 a, b, c, dowodu z zeznań świadków z pkt 7, oraz dowodu z opinii biegłego sądowego z pkt 9 petitum pozwu.

Sąd Okręgowy na rozprawie w dniu 12 kwietnia oddalił wnioski dowodowe powoda [postanowienie k. 358v i zarządzenie k. 364]. Powód nie zgłosił zastrzeżenia w trybie art. 162 kpc dotyczącego oddalenia wniosków dowodowych, tym samym utracił prawo do kwestionowania zasadności tego postanowienia w apelacji.

Niemniej jednak pomijając brak podstawy formalnej do zakwestionowania przez powoda postanowienia Sądu Okręgowego oddalającego jego wnioski dowodowe stwierdzić należy, że żaden z zawnioskowanych w pozwie i oddalonych przez Sąd dowodów nie podważał bezspornego faktu sprzeciwu pozwanego dotyczącego umowy zawartej pomiędzy (...) S.A. jako generalnym wykonawcą a powodem jako podwykonawcą.

Bezsporne są bowiem ustalenia, że w dniu 26 września 2013r. (...) S.A. przedstawił, pozwanemu jako inwestorowi, umowy zawarte z podwykonawcami, w tym także z M. W.(...), z wnioskiem o akceptację tych umów (wniosek k. 193). W dniu 1 października 2013 r. pozwany wyraził swój sprzeciw i nie zaakceptował umowy Spółki (...) z powodem, z uwagi na przesłanie umowy już po terminie wykonania robót przez podwykonawcę. Również w przypadku tzw. Aneksu do umowy, przedstawienie go do akceptacji nastąpiło w dniu 13 marca 2014r., tj. po wykonaniu umowy przez

podwykonawcę. W terminie nie przekraczającym 14 dni – 17 marca 2014r. pozwany również złożył sprzeciw i odmówił akceptacji umowy [pisma k.193-194 i 196-198].

Sprzeciw przez pozwanego został zatem wyrażony na piśmie, w terminie zastrzeżonym w art. 647¹ § 2 kc, co w konsekwencji wyłącza jego odpowiedzialność za wierzytelność powoda z tytułu wykonanych robót, przewidzianą w art. 647¹ § 5 kc w zw. art. 647¹ § 1 kc.

Kwestia tzw. „milczącej akceptacji” mogłaby być badana w sprawie tylko wówczas gdyby pozwany w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji, nie zajął stanowiska, tzn. nie zgłosił na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń. Skoro zaś pozwany zgłosił sprzeciw w terminie 14 dni po przedłożeniu mu umowy przez generalnego wykonawcę do akceptacji, nie odpowiada solidarnie z generalnym wykonawcą wobec podwykonawcy.

Zbędne jest zatem ustalanie w sprawie okoliczności dotyczącej milczącej zgody pozwanego, skoro z pism pozwanego wynika, że sprzeciwiał się zawarciu umowy z podwykonawcą i jej nie zaakceptował. Samo przedłożenie umowy do akceptacji przez generalnego wykonawcę pozwanemu jest przesłanką do uznania, że generalny wykonawcy wiedział, że umowa nie została wcześniej zaakceptowana.

Tolerowanie przez pozwanego powoda na terenie inwestycji i wykonywanie przez powoda robót nie podważa powyższych ustaleń.

Wskazać bowiem należy, że zgodnie z wykładnią art. 647¹ § 1 kc zgoda inwestora na zawarcie umowy przez wykonawcę z podwykonawcą nie jest warunkiem ważności umowy zawartej między nimi. Stanowi natomiast jedynie warunek solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą wobec podwykonawcy.

Mimo braku zgody inwestora, umowa o podwykonawstwo zawarta pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą jest ważna i nie ma przeszkód by była wykonywana przez podwykonawcę. Jednakże w takim przypadku za zobowiązania z umowy odpowiada względem podwykonawcy jedynie wykonawca. Obecność na terenie inwestycji podwykonawcy i wykonywanie przez niego robót jest zatem usprawiedliwione, gdyż wynika z zawartej z wykonawcą umowy, lecz nie skutkuje uznaniem solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą za wykonanie umowy przez podwykonawcę.

Z tego względu nawet dopuszczenie dowodów zawnioskowanych przez powoda nie zmieniłoby ustaleń w kwestii zasadniczej – sprzeciwu pozwanego na zawarcie przez generalnego wykonawcę umowy o podwykonawstwo z powodem. Prowadzenie postępowania dowodowego w tym zakresie prowadziłyby wyłącznie do przedłużenia postępowania, a jego wyniki nie miałyby wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dotyczącym wykładni art. 647¹ kc, zgoda inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą może być wyrażona w każdej formie, jednakże musi być poprzedzona przedstawieniem mu umowy z podwykonawcą lub jej projektu wraz z odpowiednią dokumentacją [art. 647¹ § 1 i 2 kc]. Dopiero w razie spełnienia wszystkich wymagań przez inwestora przewidzianych w tym przepisie, można przypisać milczeniu inwestora lub wykonawcy znaczenie wyrażenia zgody. Badanie tych okoliczności w sprawie jest jednak zbędne wobec wyrażenia przez pozwanego sprzeciwu w trybie art. 647¹ § 2 kc [por. Uchwałę Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2008-04-29, III CZP 6/08, Legalis].

Z tych względów Sąd Apelacyjny przyjmuje ustalenia Sądu Okręgowego za własne i zgadza się z oceną Sądu Okręgowego co do braku podstaw do przypisania pozwanemu solidarnej odpowiedzialności z tytułu zawartej przez powoda z (...) SA umowy o podwykonawstwo.

Roszczenie powoda nie jest również uzasadnione w świetle przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Jak bowiem wynika z niekwestionowanych ustaleń Sądu Okręgowego pozwany rozliczył się z (...) SA z tytułu wykonanych robót. Brak jest podstaw do ustalenia, aby za roboty wykonane przez powoda pozwany nie rozliczył się z (...) SA. Natomiast

wierzytelność powoda wobec (...) SA została zgłoszona w postępowaniu upadłościowym (...) SA i wpisana na listę wierzytelności. Brak jest zatem podstawowej przesłanki zasadności roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, a mianowicie wzbogacenia dłużnika kosztem wierzyciela. Niezależnie od powyższego prawidłowa jest również ocena Sądu Okręgowego, co do braku podstaw do ustalenia wysokości ewentualnego wzbogacenia pozwanego wyłącznie na podstawie faktury przedstawionej przez powoda (...) SA. Wartość wykonanych robót nie przekłada się bowiem automatycznie na wielkość ewentualnego wzbogacenia. Kwestia ta jednak nie ma znaczenia w sytuacji gdy samo wzbogacenie pozwanego nie zostało udowodnione.

Nie było także podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda w oparciu o przekaz. Zgodnie z art. 921¹ kc kto przekazuje drugiemu (odbiorcy przekazu) świadczenie osoby trzeciej (przekazanego), upoważnia tym samym odbiorcę przekazu do przyjęcia, a przekazanego do spełnienia świadczenia na rachunek przekazującego.

Samo oświadczenie przekazującego o przekazie (ustanowieniu przekazu) nie rodzi jeszcze żadnego zobowiązania przekazanego wobec odbiorcy przekazu. Zawiera bowiem ono jedynie upoważnienie. Dopiero przyjęcie przekazu przez przekazanego jest jednostronnym oświadczeniem woli przekazanego powodującym powstanie stosunku zobowiązaniowego określanego mianem stosunku zapłaty, w ramach którego odbiorca przekazu może domagać się od przekazanego spełnienia przekazanego świadczenia [por. wyrok SN z 19 czerwca 2015r. , w sprawie IV CSK 580/14, Legalis].

W sprawie niniejszej przekazującym była Spółka (...), a przekazanym – pozwany Skarb Państwa. Natomiast odbiorcą przekazu – powód M. W.. Jest okolicznością bezsporną w sprawie, że pozwany – Skarb Państwa jako przekazany nie wyraził zgody na przekaz. W tej sytuacji powodowi jako odbiorcy przekazu nie przysługuje roszczenie wobec pozwanego Skarbu Państwa, które miałyby wynikać z przekazu. Wobec sprzeciwu pozwanego na przekaz stosunek zobowiązaniowy pomiędzy powodem – jako odbiorcą przekazu a pozwanym jako przekazanym w ogóle nie powstał. Tylko przyjęcie przekazu przez Skarb Państwa, czyniłoby go dłużnikiem wobec powoda.

Z tych względów Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda jako bezzasadną na podstawie art. 385 kpc i na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc i w zw. w § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych [Dz.U. 2015. 1804] zasądził od powoda na rzecz pozwanego 10 800zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.